

Dewey i la importància de la família

Maria Rosa Esport

Juan Irarrázabal Armendáriz, *La escuela y los padres en la filosofía de la educación de John Dewey*. Pamplona, Ediciones Universidad de Navarra, S.A., 2018, 283 p.

El llibre de Joan Irarrázabal és una font inspiradora i una contribució important per descobrir i fer efectiva una col·laboració entre la família i l'escola. Es tracta d'una col·laboració que permeti realment una educació compartida que ajudi a créixer l'escola i a millorar la seva vida. Irarrázabal és llicenciat en Dret i doctor en Filosofia. Ha exercit la professió docent a Santiago de Xile. Va ser ordenat sacerdot el 2015.

L'objectiu d'aquest llibre és, d'una banda, donar compte del pensament de John Dewey sobre aquest aspecte de l'educació, en què «reclama la necessitat de la connexió lògica i existencial dels coneixements que es proposen amb la vivència personal de l'educand» (p. 58). D'altra banda, aspira a aprofundir en el paper decisiu dels pares a les escoles, és a dir, a «estudiar més a fons el paper que tenen els pares en l'educació dels seus fills i la seva relació amb els professors i l'escola, segons la filosofia de Dewey» (p. 19).

El llibre està organitzat en cinc capítols precedits d'un índex, un pròleg escrit per la filòsofa Sara Barrena i una introducció de l'autor, i inclou una extensa bibliografia. En el capítol primer, Irarrázabal presenta una breu biografia de John Dewey destacant en primer lloc la seva àmplia carrera acadèmica i la seva docència, el seu «viu

interès per la investigació científica» (p. 26), la seva participació activa en el debat públic i els seus viatges a diversos països. En segon lloc, després de donar compte dels «principals corrents de pensament que van influir en la síntesi filosòfica de Dewey» (p. 31), Irarrázabal subratlla l'evolució del pensament de Dewey, fruit de la seva contínua reflexió filosòfica. Finalitza el capítol amb una descripció de la investigació de sant Albert Hurtado —advocat xilè i doctor en Ciències Pedagògiques— sobre l'educació Nova de Dewey i la seva transformació ideològica «que va de l'absolutisme a l'experimentalisme» (p. 50).

En el capítol segon, Irarrázabal aborda les principals propostes de la filosofia de l'educació deweyana, considerada «una reacció decidida» (p. 58) a l'educació tradicional allunyada i desconnectada de la «vida normal dels alumnes; ignorant dels interessos que mouen la gent jove a aprendre» (p. 58). L'autor inicia el capítol destacant cinc conviccions fonamentals en la filosofia de l'educació de Dewey (p. 57), per donar pas a les finalitats de l'educació, entenent l'educació com un fi en ell mateix. Estem davant d'una educació que compta amb els coneixements teòrics —«una preparació intel·lectual»— i amb la necessitat de «capacitar els alumnes per al que és

pràctic i operatiu» (p. 59), de manera que ambdues dimensions condueixin a un constant «creixement» de l'educand, que el faci millor persona. Seguidament, Irarrázabal dedica diverses pàgines als principis fonamentals de l'educació deweiana: l'«experiència», la «continuitat» i l'«interès de l'educand» entès com «la curiositat, les ganes de saber, l'afany per dominar una tècnica» (p. 77). L'autor tanca el capítol destacant l'anhel de Dewey d'aconseguir «una societat capaç d'acollir totes les persones» (p. 89). Aquest afany d'«aportar a la societat va quallar en un ideal democràtic» (p. 89). La via que Dewey va triar per aconseguir-lo va ser *millorar l'educació*, aspirant a transformar-la en una educació democràtica.

En el capítol tercer, Irarrázabal adverteix el lector que a primera vista pot semblar que Dewey va prestar poca atenció al paper dels pares en l'escola. No obstant això, deixa clar que «no són poques les explícites referències a la seva importància, fetes al fil de la seva exposició sobre altres diversos aspectes de l'ensenyament escolar» (p. 100). Per endinsar-se en el paper dels pares en l'educació deweiana, l'autor presenta una breu descripció de Dewey com a fill i com a pare. «És sabut que els pares de Dewey coneixien bé els professors del seu fill John» (p. 114). D'altra banda, amb l'experiència de l'Escola Experimental de la Universitat de Chicago, a Dewey li va arribar el moment d'atendre els pares dels alumnes de l'escola. Dewey concebia l'escola com «una extensió de la vida familiar» (p. 104) i alhora com una comunitat democràtica —formada per pares, professors i alumnes— en què tots aprenen i en què la participació és un element essencial. Irarrázabal descriu l'actuació de Dewey al capdavant de l'Escola Experi-

mental d'acord a les seves conviccions educatives democràtiques. Des del seu inici, la col·laboració dels pares va ser efectiva (p. 130) i la participació que els pares van tenir va ser decisiva perquè consideressin l'escola dels seus fills com «un projecte veritablement propi» (p. 132). L'Associació de Pares de l'Escola Experimental —amb els seus objectius i maneres de funcionament— va ser una realitat. El seu principal valor era la formació dels pares (p. 138).

A partir d'un conjunt de textos de John Dewey, en el capítol quart Irarrázabal aborda el pensament deweïà en relació a la família, el matrimoni, el *bé comú* familiar i, molt en particular, «l'estreta relació entre l'educació i la família» (p. 182). Per Dewey, inqüestionablement, els pares són els primers educadors dels seus fills. El protagonista de l'educació és l'educand, el paper dels educadors «és el *d'ajudar a créixer*» (p. 186), «és el nen *qui creix*» (p. 187). L'educació deweiana compta necessàriament amb els interessos, la curiositat i la llibertat de l'educand (p. 204). En aquest procés el pare ha de ser un quia expert i competent, per tant, un guia format.

Finalment, Irarrázabal dedica el capítol cinquè a la relació entre la família i l'escola, una relació d'estreta cooperació ja que Dewey entén l'escola com una extensió de la família, una relació en què tots aprenen. Per a ell la família és la «més important escola d'humanitat» (p. 221) i l'escola és «una institució complementària, de summa importància» (p. 225) per a la vida social i per seguir un currículum de matèries acadèmiques. L'autor del llibre deixa clar que el pensament educatiu deweïà no obvia el paper formatiu de l'ambient social de qualsevol agrupació humana (amics, veïns, un club, etc.), a

més de la família i l'escola. «Tot és formatiu», tot compta (p. 233). Així mateix, Irarrázabal descriu els elements clau del pensament deweyà per a l'efectivitat de la relació escola-família com «unitat», «creixement», «continuïtat», «col·laboració» i «participació», entre pares, professors i alumnes. Finalment, Irarrázabal es refereix a determinades actituds afavoridores de la cooperació i participació deweyanes, i destaca diverses activitats que poden promoure els vincles personals entre els professors i els pares (p. 269).

La lectura d'aquest llibre ens acostava a la figura de John Dewey, considerat «el pedagog més representatiu de la pedagogia progressista als Estats Units durant la primera meitat del segle XX». Em sembla una lectura enriquidora i molt recomanable a tots els docents. Som molts els que estem convençuts que els pares haurien d'estar més implicats en les escoles i que és urgent encertar amb fórmules eficaces per aconseguir una major integració. En aquest sentit, aquest llibre és una profunda i valuosa ajuda. El llibre està ben editat, ben estructurat, i escrit amb un llenguatge clar i precís.